YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

11 päivänä joulukuuta 2008 *

Asiassa C-380/06,

jossa on kyse EY 226 artiklaan perustuvasta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevasta kanteesta, joka on nostettu 15.9.2006,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään B. Schima ja S. Pardo Quintillán,

kantajana,

vastaan

Espanjan kuningaskunta, asiamiehenään F. Díez Moreno,

vastaajana,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja P. Jann sekä tuomarit M. Ilešič, A. Tizzano (esittelevä tuomari), A. Borg Barthet ja J.-J. Kasel,

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

julkisasiamies: E. Sharpston,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 13.2.2008 pidetyssä istunnossa esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 17.7.2008 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio vaatii kanteellaan yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Espanjan kuningaskunta ei ole noudattanut kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta 29.6.2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/35/EY (EYVL L 200, s. 35) 3 artiklan 1, 2 ja 4 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se on sallinut 90 päivän maksuajan tiettyjen elintarvikkeiden ja kulutushyödykkeiden osalta sekä lykännyt tiettyjen lain säännösten voimaantuloa 1.7.2006 saakka.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön säännöstö

2 Direktiivin 2000/35 3 artiklassa, jonka otsikko on ”Viivästyskorko”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että:

a) sopimuksessa määrättyä maksupäivää tai siinä määrätyn maksuajan päättymistä seuraavasta päivästä lukien on maksettava d alakohdan mukaista korkoa;

b) jos maksupäivää tai maksuaikaa ei ole määrätty sopimuksessa, korkoa on maksettava ilman, että maksumuistutus on tarpeen

i) 30 päivän kuluttua siitä päivästä, jona velallinen on vastaanottanut laskun tai sitä vastaavan maksuvaatimuksen, tai

ii) mikäli laskun tai sitä vastaavan maksuvaatimuksen vastaanottamispäivästä ei ole varmuutta, 30 päivän kuluttua tavaran tai palvelun vastaanottamispäivästä, tai

iii) mikäli velallinen vastaanottaa laskun tai sitä vastaavan maksuvaatimuksen aiemmin kuin tavarat tai palvelun, 30 päivän kuluttua tavaran tai palvelun vastaanottamisesta, tai

iv) mikäli laissa tai sopimuksessa määrätään hyväksymis- tai tarkistusmenettelystä, jolla tavaran tai palvelun sopimuksenmukaisuus on todettava, ja mikäli velallinen vastaanottaa laskun tai sitä vastaavan maksuvaatimuksen ennen tällaista hyväksymistä tai tarkistusta tai hyväksymis- tai tarkistuspäivänä, 30 päivän kuluttua viimeksi mainitusta päivästä;

– –

2. Jäsenvaltiot voivat tiettyjen kansallisessa lainsäädännössä määriteltävien sopimustyyppien osalta pidentää aikaa, jonka jälkeen korko tulee maksettavaksi, enintään 60 päivään, jos ne estävät sopimusosapuolia ylittämästä kyseistä määräaikaa tai jos ne määräävät pakollisen koron, joka huomattavasti ylittää lakisääteisen koron.

3. Jäsenvaltioiden on säädettävä, että maksupäivää tai maksuviivästyksen seurauksia koskevaa sopimusta, joka ei ole 1 kohdan b, c tai d alakohdan tai 2 kohdan säännösten mukainen, joko ei voida panna täytäntöön tai että se antaa oikeuden vaatia vahingonkorvausta, jos se kaikki tapausta koskevat seikat, mukaan lukien hyvä kauppatapa ja tuotteen luonne, huomioon ottaen on selvästi kohtuuton velkojaa kohtaan. Ratkaistaessa sitä, onko sopimus selvästi kohtuuton velkojaa kohtaan, otetaan huomioon muun muassa se, onko velallisella objektiivista syytä poiketa 1 kohdan b, c ja d alakohdan ja 2 kohdan säännöksistä. Jos tällaista sopimusta pidetään

selvästi kohtuuttomana, noudatetaan lakisääteisiä ehtoja, jolleivät kansalliset tuomioistuimet määrää muita ehtoja, jotka ovat kohtuulliset.

4. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että velkojien ja kilpailijoiden etujen mukaisesti on käytettävissä riittäviä ja tehokkaita keinoja, joilla estetään 3 kohdassa tarkoitettujen selvästi kohtuuttomien ehtojen käytön jatkaminen.

_ _”

3 Mainitun direktiivin 6 artiklassa, jonka otsikko on ”Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 8 päivänä elokuuta 2002. Niiden on ilmoitettava tästä komissiolle viipymättä.

_ _

2. Jäsenvaltiot voivat pitää voimassa tai saattaa voimaan säännöksiä, jotka ovat velkojalle edullisempia kuin tämän direktiivin noudattamiseksi on tarpeen.

_ _”

Kansallinen säännöstö

4 Kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta 29.12.2004 annetun lain nro 3/2004 (BOE nro 314, 30.12.2004, s. 42334; jäljempänä laki nro 3/2004) tarkoituksena on saattaa direktiivi 2000/35 osaksi Espanjan oikeusjärjestystä.

5 Vähittäiskaupasta 15.1.1996 annetun lain nro 7/1996 (BOE nro 15, 17.1.1996, s. 1243; jäljempänä laki nro 7/1996) 17 § sisältää tavarantoimittajille suoritettavia maksuja koskevat säännöt.

6 Lain nro 3/2004 ensimmäisen lisäsäännöksen otsikko on ”Vähittäiskaupan maksujärjestelmä”, ja kyseisen säännöksen mukaan maksuihin, joita vähittäiskaupassa suoritetaan tavarantoimittajille, sovelletaan ensisijaisesti lain nro 7/1996 17 §:n säännöksiä ja lakia nro 3/2004 sovelletaan ainoastaan täydentävästi.

7 Lain nro 7/1996 17 §:ssä, sellaisena kuin se on muutettuna lain nro 3/2004 toisen loppusäännöksen 1 momentilla, säädetään seuraavaa:

”1. Nimenomaisen sopimuksen puuttuessa vähittäiskauppiaiden on maksettava ostamansa tuotteet 30 päivän kuluessa toimituspäivästä.

– –

3. Tuoreiden ja pilaantuvien elintarvikkeiden osalta maksua ei voida missään tapauksessa lykätä yli 30 päivällä. Muiden elintarvikkeiden ja kulutushyödykkeiden osalta maksua ei voida lykätä yli 60 päivällä, jollei siitä ole tehty nimenomaista sopimusta, jossa määrätään, että tavarantoimittaja saa pitempää ajanjaksoa vastaavan taloudellisen korvauksen. Maksua ei saa missään tapauksessa lykätä yli 90 päivällä.

– –

5. Viivästyskorkoa on joka tapauksessa maksettava ilman eri toimenpiteitä sopimuksessa määrättyä maksupäivää seuraavasta päivästä lukien tai, mikäli sopimusta ei ole

tehty, siitä päivästä lukien, jona maksu on suoritettava edellä 1 momentissa olevien säännösten nojalla. – –”

8 Lain nro 7/1996 toinen siirtymäsäännös, josta on säädetty lain nro 3/2004 toisen loppusäännöksen 2 momentissa, on sanamuodoltaan seuraavanlainen:

”Tuoreiden ja pilaantuvien tuotteiden osalta vahvistetaan jo säädetty 30 päivän maksuaika. Tämän lain 17 §:n 3 momentissa säädettyä 60 päivän enimmäismaksuaikaa sovelletaan 1.7.2006 alkaen. Siihen saakka muiden kuin tuoreiden tai pilaantuvien elintarvikkeiden ja kulutushyödykkeiden osalta maksua ei voida lykätä yli 90 päivällä tuotteiden toimittamisesta.”

Oikeudenkäyntiä edeltänyt menettely

9 Komissio, jolle oli kanneltu asiasta, lähetti 13.7.2005 päivätyllä kirjeellä Espanjan kuningaskunnalle virallisen huomautuksen, jossa se vaati tätä esittämään kahden kuukauden kuluessa huomautuksensa lain nro 3/2004 yhteensopivuudesta direktiivin 2000/35 3 artiklan 1, 2, 4 ja 5 kohdan kanssa.

10 Komissio ei saanut Espanjan tasavallalta minkäänlaista vastausta, joten se lähetti 19.12.2005 kyseiselle jäsenvaltiolle perustellun lausunnon, jossa se esitti muun muassa seuraavaa:

– tiettyjä elintarvikkeita ja kulutushyödykkeitä koskeva 90 päivän maksuaika, joka sallitaan lain nro 7/1996 17 §:n 3 momentissa, sellaisena kuin se on muutettuna lain nro 3/2004 toisen loppusäännöksen 1 momentilla, on direktiivin 2000/35 3 artiklan 1 ja 2 kohdan säännösten vastainen

– lain nro 7/1996 toinen siirtymäsäännös, josta on säädetty lain nro 3/2004 toisen loppusäännöksen 2 momentissa ja jolla lykätään 1.7.2006 saakka 60 päivän enimmäismääräajan noudattamista, on yhteensopimaton kyseisen direktiivin 3 artiklan 1, 2 ja 4 kohdan kanssa; direktiivin täytäntöönpanolle varattu määräaika päättyi 8.8.2002 ilman, että tältä osin olisi sallittu minkäänlaista poikkeusta.

11 Komissio ei tyytynyt Espanjan kuningaskunnan antamiin vastauksiin, joten se saattoi käsiteltävänä olevan jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Kanne

Ensimmäinen väite

Asianosaisten lausumat

12 Komissio väittää, että lain nro 7/1996 17 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on muutettuna lain nro 3/2004 toisen loppusäännöksen 1 momentilla, on ristiriidassa direktiivin 2000/35 3 artiklan 1 ja 2 kohdan kanssa, koska ensiksi mainitussa säännöksessä säädetään, että muiden kuin tuoreiden ja pilaantuvien elintarvikkeiden osalta elintarvikkeiden ja kulutushyödykkeiden maksuaika voi olla jopa 90 päivää ainoan edellytyksen ollessa, että tavarantoimittajan hyväksi on määrätty ”pitempää ajanjaksoa vastaavasta taloudellisesta korvauksesta”.

13 Kyseisellä säännöksellä sallitaan komission mukaan direktiivin 2000/35 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun 60 päivän enimmäismaksuajan pidentäminen ilman, että siinä säädettäisiin viimeksi mainitussa säännöksessä edellytetyllä tavalla ”pakollisesta korosta, joka huomattavasti ylittää lakisääteisen koron”. Riidanalaisessa kansallisessa säännöksessä säädettyä pitempää ajanjaksoa vastaavaa taloudellista korvausta ei tältä osin voida verrata mainitunkaltaisen koron soveltamiseen, koska Espanjan lainsäätäjän käyttämä ilmaisu ei ole riittävän tarkka.

14 Espanjan kuningaskunta muistuttaa ensinnäkin, että direktiivin 2000/35 tarkoituksena on ottaa käyttöön velkojalle edullisia toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on rajoittaa maksuviivästyksiä kaupallisissa toimissa osapuolten sopimusvapautta samalla kunnioittaen.

15 Espanjan kuningaskunta toteaa, että koska riidanalaisissa säännöksissä kielletään ehdottomasti sopimusmääräys, joka koskisi yli 90 päivän maksuaikaa, sillä otetaan todellisuudessa käyttöön järjestelmä, joka on rajoittavampi ja velkojan kannalta edullisempi kuin se järjestelmä, josta säädetään direktiivissä 2000/35, jonka 3 artiklan 2 kohdassa sallitaan se, että osapuolet sopivat 60 päivää ylittävästä maksuajasta vahvistamatta kuitenkaan kyseisen mahdollisuuden ylärajaa. Kyseessä oleva kansallinen lainsäädäntö on tästä syystä Espanjan kuningaskunnan mukaan yhteensopiva myös mainitun direktiivin 6 artiklan 2 kohdan kanssa, jonka mukaan jäsenvaltiot voivat pitää voimassa tai saattaa voimaan säännöksiä, jotka ovat velkojalle edullisempia kuin tämän direktiivin noudattamiseksi on tarpeen.

16 Vastaajana oleva jäsenvaltio täsmentää seuraavaksi, että koska 90 päivän maksuaikaa voidaan soveltaa ainoastaan, jos on määrätty pitempää ajanjaksoa vastaavasta taloudellisesta korvauksesta, direktiivin 2000/35 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua vaatimusta, joka koskee lakisääteisen koron huomattavasti ylittävän viivästyskoron maksamista, selvästi noudatetaan.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

17 Aluksi on todettava, että kuten direktiivin 2000/35 3 artiklan 1 kohdan a alakohdasta ilmenee, osapuolet voivat lähtökohtaisesti vahvistaa sopimuksessaan vapaasti maksupäivän tai maksuajan.

18 Kyseisen direktiivin 3 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettua 30 päivän lakisääteistä maksuaikaa on näin ollen sovellettava ainoastaan silloin, kun asiasta ei ole sopimuksessa määrätty.

19 Seuraavaksi on todettava, että direktiivin 2000/35 3 artiklan 2 kohdassa sallitaan se, että jäsenvaltiot pidentävät kyseistä 30 päivän maksuaikaa, mutta asetetaan kaksi edellytystä tämän mahdollisuuden käytölle. Ensinnäkin tämä mahdollisuus on rajattava tiettyihin sopimusryhmiin. Toiseksi niiltä osin kuin on kyse poikkeuksellisen maksuajan kestosta, sitä voidaan pidentää enintään 60 päivään, jos osapuolia on kielletty poikkeamasta siitä sopimuksella, tai sillä edellytyksellä, että sovelletaan pakollista korkoa, joka huomattavasti ylittää lakisääteisen koron.

20 Komission väitteitä, jotka koskevat riidanalaisia kansallisia säännöksiä, on näin ollen tarkasteltava ottaen huomioon direktiivin 2000/35 edellä mainittujen säännösten sisältö ja yleinen rakenne.

21 On todettava, että yhtäältä lain nro 7/1996 17 §:n 3 momentissa, sellaisena kuin se on muutettuna lain nro 3/2004 toisen loppusäännöksen 1 momentilla, sallitaan muiden kuin tuoreiden tai pilaantuvien elintarvikkeiden osalta ja kulutushyödykkeiden osalta mahdollisuus pidentää 17 §:n 1 momentin nojalla sovellettavaa 30 päivän maksuaikaa 60 päivään, jos osapuolet eivät ole asiasta nimenomaisesti sopineet. Toiseksi on todettava, että kyseisen 17 §:n 3 momentissa, jota komission väitteet koskevat, hyväksytään mahdollisuus pidentää kyseistä 30 päivän maksuaikaa aina 90 päivään saakka, jos osapuolten välillä on nimenomainen sopimus, jossa tavarantoimittajan hyväksi määrätään pitempää ajanjaksoa vastaavasta taloudellisesta korvauksesta.

22 Näin ollen on todettava, että jo riidanalaisen säännöksen sanamuodonkin mukaan maksuajan pidentäminen yli 60 päivän on mahdollista sillä edellytyksellä, että osapuolet ovat tehneet siitä ”nimenomaisen sopimuksen”.

23 Tässä tilanteessa komission väite, jonka tarkoituksena on osoittaa, että kyseisellä kansallisella säännöksellä rikotaan direktiivin 2000/35 3 artiklan 2 kohtaa, koska siinä sallitaan se, että maksuaika voidaan tiettyjen tuotteiden osalta pidentää 60 päivästä 90 päivään noudattamatta viimeksi mainitussa säännöksessä vahvistettuja edellytyksiä, ei voi menestyä.

24 Kuten tämän tuomion 18 ja 19 kohdassa on todettu, direktiivin 2000/35 3 artiklan 2 kohdassa säännellään yksinomaan jäsenvaltioille annettua mahdollisuutta vahvistaa tietyissä tapauksissa yli 30 päivän lakisääteinen maksuaika, jota sovelletaan, ellei maksupäivää tai maksuaikaa ole sovittu sopimuksessa. Toisin sanoen kyseisen direktiivin 3 artiklan 2 kohtaa sovelletaan ainoastaan sellaisissa tapauksissa, joissa osapuolet eivät ole sopineet kyseisestä seikasta.

25 Lain nro 7/1996 17 §:n 3 momentissa, sellaisena kuin se on muutettuna lain nro 3/2004 toisen loppusäännöksen 1 momentilla, sitä vastoin edellytetään nimenomaisesti, että jotta maksuaikaa voidaan pidentää 90 päivän enimmäismaksuaikaan saakka, asiasta on oltava ”nimenomainen sopimus”. Toisin kuin komissio väittää, näin ollen ei voida katsoa, että tällaisen maksuajan, josta osapuolet ovat sopimuksessa sopineet, soveltamiseen sovellettaisiin direktiivin 2000/35 3 artiklan 2 kohdan edellytyksiä.

26 Edellä esitetyistä näkökohdista seuraa, ettei ensimmäinen väite ole perusteltu ja että se on näin ollen hylättävä.

Toinen väite

Asianosaisten lausumat

27 Komissio väittää, että lain nro 7/1996 toinen siirtymäsäännös, josta on säädetty lain nro 3/2004 toisen loppusäännöksen 2 kohdassa, poikkesi 1.7.2006 perusteettomasti direktiivin 2000/35 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun 60 päivän enimmäismaksuajan soveltamisesta.

28 Kyseisen direktiivin 6 artiklan 1 kohdassa vahvistetaan direktiivin täytäntöönpanoa varten säädetty määräaika päättyväksi 8.8.2002 ilman, että siihen sisältyisi minkäänlaista mahdollisuutta poiketa kyseisestä säännöksestä tai pidentää mainittua määräaikaa.

29 Espanjan lainsäädännössä säädetyllä lykkäyksellä rikotaan myös direktiivin 2000/35 3 artiklan 4 kohtaa, jonka mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että velkojien ja kilpailijoiden etujen mukaisesti on käytettävissä riittäviä ja tehokkaita keinoja, joilla estetään selvästi kohtuuttomien ehtojen käytön jatkaminen.

30 Vastauksenaan näihin väitteisiin Espanjan kuningaskunta toteaa pääasiallisesti, että sen siirtymäjärjestelmän tarkoituksena, joka on luotu lain nro 7/1996 toisella siirtymäsäännöksellä, josta on säädetty lain nro 3/2004 toisen loppusäännöksen 2 kohdassa, tarkoituksena on ainoastaan vahvistaa se hetki, jona vähittäiskauppaa koskevan lain nro 7/1996 – jolla otetaan käyttöön direktiivissä 2000/35 edellytettyä järjestelmääkin rajoittavampi järjestelmä – säännökset tulevat voimaan. Kyseinen säännös ei näin ollen

aiheuta viivästystä lain nro 3/2004 – jolla mainittu direktiivi pannaan täytäntöön ja jonka yhteensopivuutta yhteisön kanssa ei ole kiistetty – säännösten soveltamisessa.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

31 Tältä osin on todettava, että kyseessä oleva kansallinen säännös koskee yksinomaan lain nro 7/1996 17 §:n 3 momentissa, sellaisena kuin se on muutettuna lain nro 3/2004 toisen loppusäännöksen 1 momentilla, tarkoitettua 60 päivän maksuaikaa.

32 Tämän tuomion 22–25 kohdassa esitetyistä syistä kyseinen 17 §:n 3 momentti ei kuulu direktiivin 2000/35 3 artiklan soveltamisalaan, eikä sitä näin ollen voida pitää kyseisen direktiivin täytäntöönpanotoimenpiteenä.

33 Tästä seuraa, ettei riidanalaisen kansallisen säännöksen soveltamisen lykkääminen ole omiaan vaikuttamaan siihen, noudattaako Espanjan kuningaskunta mainitun 3 artiklan mukaisia velvoitteitaan.

34 Näin ollen myös toinen väite on hylättävä perusteettomana.

35 Koska kumpikaan komission esittämistä väitteistä ei ole perusteltu, kanne on hylättävä kokonaisuudessaan.

Oikeudenkäyntikulut

36 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska Espanjan kuningaskunta on vaatinut komission velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja komissio on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Kanne hylätään.

2) Euroopan yhteisöjen komissio velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Allekirjoitukset